

מחר

מיטב המאמרים הווארטים והסיפורים
ב'לקראת שבת מלכתא'
אתם מוזמנים לעיין בניוזלטר
שישלח מחר יום ה'

הדף היומי בבלי: מסכת בבא בתרא דף ע"ג
הדף היומי בהלכה: סימן ר"ח מסעיף י"ח עד סימן ר"ט סעיף ב'
המוסר היומי: שם עולם פרק ג' 'ואמרת' בדרך דמיון' עד 'ומה שאמר'

לוח
לימוד
יומי

לשם מה צריך משה ללכת לדבר עם פרעה, בעוד הקב"ה מכביד את ליבו ואת לב עבדיו?

טענתו של פרעה היא שמשה מכשף ואינו שליח ה', והראיה לכך שהוא אינו יודע מה עתיד להתרחש. אני מבטיח לו שאוציא את ישראל - אמר פרעה - לעולם איני מקיים זאת, ובכל פעם שאני מבטיח, הוא מאמין לי.. לפיכך מצוה הקב"ה למשה לספר לפרעה שהקב"ה הכביד את לבו. הוא ירצה להוכיח שאתה מכשף ואינך יודע מה נעשה, לכן יהיה עליו לשחרר את ישראל, אמנם הוא כלל לא ירצה לשחרר אותם, אבל אם לא יעשה כן, הוא יוכיח שאתה כן יודע מה נעשה וכן יודע מה עתיד להתרחש..
זאת עשה - אומר, אפוא, הקב"ה למשה - תקע לו עצם בגרונו, כך שלא יבלע ולא יקיא.. (ומתוק האור)

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו" (י,א)
הלא דברים אלו הריהם כאדם השח לחברו: "לך עשה עבורי עסקה עם פלוני, ואל דאגה, כבר דברתי איתו שלא יסכים..". וכי מהי התועלת במאמציו של משה?
מתרץ המהרי"ל דיסקין בשם אביו, רבי בנימין, שלצורך הבנת הענין יש להוסיף שתי מילים: "בא אל פרעה ותגיד לו כי אני הכבדתי את לבו..". כלומר: אמר לפרעה בשמי, שהוא לא ישחרר את בני ישראל, משום הכבדת הלב המיוחדת שעשיתי לו.
כתוצאה מכך, יגרם משה לפרעה להוציא את ישראל מדוע?

באיזה מקרה יוצאים ידי חובה בברכת המזון

וחובה להפסיק באמצע?

מי שברך ברכת המזון על מיני מזונות, יין ותמרים, במקום ברכת 'מעין שלוש', יצא ידי חובתו, כיון שכל אלו מזינים את הגוף בדומה ללחם. ואם הבחין בטעותו בטרם שסיים את ברכת 'הזן', יתקן את טעותו, וישלים את ברכת 'מעין שלוש'. ואם נזכר לאחר שחתם את ברכת 'הזן', יצא ידי חובתו ולא ימשיך לברכות הבאות. ויש שכתב שיתכן כי על מיני מזונות שהם 'פת הבאה בכיסנין' (ראה שו"ע קסח, ז), וכן אם אכל מיני מזונות כלשהם לשְׁבֵעָה - יתכן שלא יצא ידי חובתו בברכת 'הזן'; וכיון שיש אומרים שחובת ברכת 'מעין שלוש' באכילה כדי שביעה היא מדאורייתא, יש להחמיר ולאכול מיני מזונות נוספים ולברך 'על המחיה'. [שו"ע רח, יז, משנ"ב עה-עת, שעה"צ עו; ביאורים ומוספים דרשו, 79, 82 ו-85; וראה ביה"ל ד"ה אבל, ד"ה ברכת, וד"ה אלא]

האם ניתן לברך ברכה אחרונה על כל כמות של יין?

מי שאכל מאכל שספק אם ברכתו האחרונה היא 'מעין שלוש', או שאכל מאכל שברכתו בודאי 'מעין שלוש' אך מסופק אם הכמות שאכל ממנו מחייבת ברכה אחרונה - יפטור את המאכל על ידי ברכות על מאכלים אחרים, הוזהות לצדדי הספק. ואם אין לפניו מאכל שברכתו 'מעין שלוש' וזהה לצד הספק - רשאי להוסיף את צד הספק בברכת 'מעין שלוש' מסוג אחר. ולדוגמה: אם שתה כמות יין שספק אם היא מחייבת ברכה אחרונה, ואין ברשותו יין נוסף, יאכל עוגה ויברך 'על המחיה', ויכלול 'על הגפן' בברכתו. ואם אכל כמות שבודאי אינה מחייבת ברכה אחרונה ממאכל שברכתו 'מעין שלוש' - נחלקו הפוסקים אם רשאי להוסיף הזכרת מאכל זה בברכת 'מעין שלוש' מסוג אחר. [שו"ע רח, יח, משנ"ב פ ו-פב; ביאורים ומוספים דרשו, 85]

מי שטעה בתחילת ברכה על עוגה והתכוון לברך 'שהכל' -

האם יצא ידי חובה?

מי שפתח בברכה על מאכל, ואמר "ברוך אתה... מלך העולם", כאשר בכוונתו לברך את הברכה הראויה למאכל זה, וטעה וסיים בברכה אחרת, וכגון שהחל לברך על מים והיה בכוונתו לסיים "שהכל נהיה בדברו", וסיים "בורא פרי הגפן" - לדעת חלק מהפוסקים, וכן דעת השולחן ערוך, יצא ידי חובה, כיון שבשעת אמירת שם ומלכות היה בכוונתו לברך כראוי, אך לדעת רוב הפוסקים לא יצא ידי חובה, וישוּב ויברך, וכן הלכה. ויש אומרים שלמנהג הספרדים לא ישוב ויברך בפיו, אלא יהרהר את הברכה בלבו. ואם אירע להיפך - שהיה בכוונתו לברך ברכה שאינה ראויה למאכל זה, והבחין בטעותו וסיים את הברכה כראוי למאכל זה - יצא ידי חובה. [שו"ע רט, א, ומשנ"ב א-ד; ביאורים ומוספים דרשו, 1; וראה שעה"צ א]

אתמול למדנו

- המברך על היין 'הגפן', ושותה ממנו 'כמלוא לוגמיו' - פוטר בכך מברכה ראשונה כל משקה אחר המונח לפניו בשעת הברכה, ואף אם מדובר במשקה חשוב מאד.
- כשם שיין פוטר את כל המשקאות מברכה ראשונה, כך פוטר אותם מברכה אחרונה, דהיינו שאם שתה יין ולאחר מכן שתה משקה אחר - אינו מברך עליו 'בורא נפשות'.
- בשתיה אקראית של יין, אין היין פוטר את המשקה מברכה אחרונה - כפי האמור - אלא כאשר פטר אותו גם מברכה ראשונה, שאז נטפל היין אליו. ויש חולקים.

מחר נלמד

- באיזה מקרה לא ניתן לתקן ברכה אף ב'תוך כדי דיבור'?
- טעית וברכת 'מאורי האש' במקום על הבשמים - כיצד תנהג?
- באיזה מקרה אוכלים מיד לאחר הברכה דווקא ממאכל אחר ולא מזה שברכו עליו?